

Nr 811

Av herrar Akerlund och Enarsson, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 54, med förslag till lag med särskilda bestämmelser om riksbankens sedelutgivning, m. m.

(Lika lydande med motion nr 1049 i Andra kammaren)

År 1966 höjdes sedelutgivningsrätten med 200 miljoner kronor. I fjol höjdes densamma med därutöver 600 miljoner kronor. I år begäres i proposition nr 54 ytterligare inte mindre än 1 500 miljoner kronor till 12 miljarder kronor. En inflatering av sedelmängden i dylik accelererad takt är ägnad att inge djup oro för penningvärde och stabilitet i ekonomin. Utmärkande för fjolårets kreditpolitik blev en rekordartad ökning av kreditvolym och skuldsättning, vilken till förutsättning hade en på frikostig sedelutgivning baserad släpphänt likviditetspolitik. Den verkliga ökningen av kreditgivningen överskred sålunda den kalkylerade med mer än en femtedel. För innevarande år kalkyleras en ungefär oförändrad ökning av skuldsättningen i jämförelse med den faktiska under fjolåret, varför det borde vara möjligt med en mindre ökning av sedelutgivningsrätten än den föreslagna. Därtill kommer att det är önskvärt, bl. a. av valutapolitiska skäl, att iakttaga större återhållsamhet i likviditetspolitiken. Vi förordar därför ett maximibelopp för sedelutgivningsrätten av 11,3 miljarder kronor.

I propositionen föreslås fortsatt befrielse för riksbanken från skyldigheten att inlösa sedlarna med guld, vilken hemställan bör bifallas. Anledning saknas att för närvarande diskutera tidpunkt för ett eventuellt återupptagande av inlösen av sedlarna i annan mån än som sker i propositionen angående riksbankens rätt till förtida upptagande av sedelinlösningen. Uppenbart är emellertid att möjligheten till sedelinlösning är helt annan om riksbanken har guld i avsevärd omfattning än om den, som nu är fallet, endast har omkring tio procent av sin hittillsvarande sedelutgivning täckt i guld, och ytterligare sedlar ges ut i storleksordningen över en halv miljard kronor om året utan varje samband med nyanskaffning av guld till täckning. Riksbanken har i sin placeringspolitik föredragit att binda betydande tillgångar i utländska statspapper i stället för att öka den metalliska kassan. Härigenom har denna, som av bl. a. säkerhets- och likviditetsskäl bort ökas, fått förbli på en absolut och relativt sett alltför låg nivå, som vid internationell jämförelse dessutom framstår som ogynnsamt låg. En ökad handels- och valuta-

Bihang till riksdagens protokoll 1968. 3 saml. Nr 811—822

politisk rörelsefrihet för vårt land torde enligt vår mening erfordra ökning av guldkassan på sådant sätt att riksbankens samlade utlandstillgångar fördelas med ungefär lika delar på guld och valutor. Uppbyggnaden av guldbeholdningen bör dock av hänsyn till andra länders guldpolitik ske i moderat takt. I motioner i denna fråga till tidigare riksdagar har från vårt håll föreslagits årliga inköp av lägst 300 miljoner kronors värde. Därvid har vi också pekat på möjligheten av inköp på Londons guldmarknad. Med tanke på guldpoolens nya och begränsade roll samt önskvärdheten att inte störa eller försvåra Förenta staternas ansträngningar att återge dollarn dess fulla konvertibilitet bör guldinköpen förläggas till andra guldmarknader, som kan tillhandahålla ett fritt och obundet guld. Ett lämpligt belopp för guldinköpen är alltjämt 300 miljoner kronor för år 1968.

Under återopande av det anförda hemställes därför,

1. att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 54, dock med den ändringen att riksbanken må utgiva sedlar till ett belopp av högst 11 300 miljoner kronor, samt
2. att riksdagen måtte uttala, att riksbankens metalliska kassa bör förstärkas med lägst 300 miljoner kronor under år 1968.

Stockholm den 2 april 1968

Henrik Åkerlund (h)

Arvid Enarsson (h)
